

De Nachtzwaluw.

Al eerder hebben wij met voldoening melding gemaakt van de Oeverzwaluw op Schijndels grondgebied. Graag had ik dat ook van de Nachtzwaluw willen doen maar helaas. Voor deze zeer bijzondere soort die eind mei in ons land aankomt en alleen 's avonds en 's nachts actief is, moesten wij wel naar de Maashorst. Op het heidegebied van de Maashorst zitten al jarenlang Nachtzwaluwen o.a. gespot door de onze vogelvrienden van de vogelwacht Uden. Reden om dit gebied eens te bezoeken met onze Vogelwerkgroep waarvan de meesten van ons, waaronder ik zelf, nog nooit een Nachtzwaluw hebben gezien. Marc, van onze VWG en kenner van dit terrein, nam ons afgelopen dinsdagavond 27-06-2016 mee voor een observatieles van de Nachtzwaluw.

Nachtzwaluw met een fotolamp gefotografeerd waarbij het grote oog opvalt. Dit oog zorgt ervoor dat de Nachtzwaluw in schemerlicht perfect ziet.

Om ongeveer 22.00 uur tegen de schemering, kregen wij de eerste signalen te horen van de Nachtzwaluw. Met zijn kenmerkende schrille ratelende roep (die minutenlang kan aanhouden) verblijde hij ons gezelschap. Een halfuur later maakte deze redelijk zeldzame nachtvoegel een sierlijke vlucht vlak boven en over onze hoofden. Kennelijk kunnen ze hun nieuwsgierigheid niet bedwingen en willen ze weten welke andere vreemde vogels in hun biotoop zijn binnengedrongen. De meesten van ons waren verrast door de grootte van de nachtzwaluw waarbij de vogel qua gelijkenis, sterk deed denken aan een Koekoek.

Inmiddels werden door ons op vier verschillende plaatsen diverse exemplaren waargenomen die al ratelend hun aanwezigheid prijs gaven. Heel bijzonder was ook het korte horen van de korte bedelroep van de juveniele Nachtzwaluwen. Als bonus kregen we nog de Raaf te zien. Hun korrelige diepe roep was van ver te horen. Ook zij kwamen eventjes kijken wie er 's

avonds laat over de heide liepen. Twee stuks vlogen een rondje en keerde vervolgens terug naar hun roepende juvenielen. Dan kan je avond niet meer stuk.

Tegen 23.30 uur gingen wij weer op huis aan met in onze bagage:

5 adulte Nachtzwaluwen gehoord, waarvan we er 2 gezien hebben, en 4 juvenielen gehoord

2 Raven, gehoord en gezien;

4 Boomleeuweriken, gehoord en gezien;

2 Roodborsttapuiten (mannetjes) zingend en roepend op de heide.

Bij thuiskomst in Schijndel kwam de regen met bakken uit de hemel, over geluk gesproken! Mocht het binnenkort 's avonds nog eens 23 graden zijn en droog, dan gaan wij nog een keer observeren want in augustus zijn ze weer vertrokken onze geheimzinnige Nachtzwaluwen.

Een Nachtzwaluw op zoek naar nachtvlinders en insecten.

Hier nog wat weetjes over de Nachtzwaluw:

1. Er broeden in Nederland (Sovon 2013) 1.800-2.000 paar Nachtzwaluwen.

Omdat we ook Raven hebben gezien melden we even dat het aantal Nederlandse broedparen van de Raaf (Sovon 2013) 98-102 is. Derhalve, de meest bijzondere waarneming leek gisteren de ongeëvenaarde Nachtzwaluw, maar kijkend naar de koele cijfers moeten we toch het meest blij zijn met de 2 overvliegende Raven en hun roepende juvenielen die wat verderop in het bos zaten;

2. Een Nachtzwaluw is helemaal geen familie van de Zwaluwen en heet dus onterecht 'Zwaluw'. Deze soort is Europees beschermd en door de Provincie Limburg en benoemd tot 'The Big Five of Limburg';

3. De Nachtzwaluw is de enige vogel met twee broedsel tegelijkertijd. Terwijl het mannetje zich om het ene nest met juvenielen bekommert, broedt het vrouwtje elders een tweede legsel uit;
4. Over de spanwijdte: 52-60 cm;
5. Het vlieggedrag tijdens de jacht lijkt op dat van vleermuizen;
6. Nachtzwaluwen zijn totaal afhankelijk van insecten. Om die reden is het geen toeval dat ze graag in de buurt van runderen/geiten/schape verblijven. Bij voedselschaarste hebben ze een uniek overlevingssysteem ontwikkeld waarbij ze amper actief zijn en heel economisch kunnen omgaan met hun vergaarde calorieën;
7. De oude naam voor Nachtzwaluw is Geitenmelker. Deze naam komt doordat de Nachtzwaluw een heel grote bek heeft (letterlijk). De boeren dachten dat de zwaluwen hiermee hun geiten melkten. Om deze onwetendheid is de Nachtzwaluw in de vorige eeuw zwaar bejaagd en in sommige delen van Nederland zelfs uitgestorven. Mede door inspanningen van o.a. Natuurmonumenten, Brabants landschap, Staatsbosbeheer en andere natuurorganisaties is er nu sprake van een licht herstel;
8. Uit het volgen van de gezenderde vogels bleek ook dat de Nachtzwaluw best bereid is hier een stukje voor zijn voedsel (nachtvlinders en insecten) te vliegen. Hierbij kunnen afstanden tot wel zes kilometer worden afgelegd.

De websites met informatie over deze soort van onze vogelvrienden uit Uden:

<http://www.vogelwachtuden.nl/index.php/nachtzwaluw>

Een zeer interessant artikel over het nachtvlindervoedsel van de Nachtzwaluw:

http://www.vlindernet.nl/doc/dvs/pdf/201105_Het_voedsel_van_de_nachtzwaluw_nader_bek_eken.pdf

Heel veel overige info over de Nachtzwaluw:

<https://www.sovon.nl/nl/search/site/nachtzwaluw>

Ton Voorn

VWG NMC Schijndel

De foto's komen uit het fotoarchief van Marc en zijn op de Maashorst gemaakt.